

Programråd för traditionell kunskap Minnesanteckningar från möte 15 februari 2022



SRF har av Sametinget och SLU Centrum för biologisk mångfald, CBM, blivit inbjudna att delta i det nybildade programrådet för traditionell kunskap. Jag, Anna-Karin, deltog på det första mötet som genomfördes digitalt den 15 februari 2022 och här kommer minnesanteckningar från detta.

Bakgrund

1992 förhandlade alla världens länder (utom USA och Vatikanstaten) fram det som på svenska kallas Konventionen för biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity, CBD). Målet för konventionen är bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande, den är inte bara en naturvårdskonvention utan berör till stor del allt nyttjande av biologisk mångfald och landskapet samt frågor rörande en rättvis vinstfördelning.

Det högsta beslutande organet är partsmötet som har internationella förhandlingar vartannat år, det ska se till att konventionen genomförs i alla länder som skrivit på. Det finns ett antal undergrupper som löpande jobbar med frågorna, bland annat en särskild arbetsgrupp för frågor rörande traditionell kunskap och sedvanebruk. Det finns också en separat kunskapsplattform (IPBES) som utifrån vetenskap och traditionell kunskap lämnar råd till beslutsfattare.

I konventionens artiklar 8j och 10c slår man fast betydelsen av lokal och traditionell kunskap för att tillsammans med vetenskaplig kunskap ge arbetet med att genomföra konventionen en fast kunskapsgrund. I Sverige har man länge egentligen bara tagit hänsyn till samerna när man pratar om urfolk och lokalsamhällen, men konventionen inkluderar all form av traditionell kunskap och lokalsamhällen. Kraven har från internationellt håll stärkts på att länder som skrivit på avtalet måste få ett bättre nationellt genomförande av konventionen.

Uppdraget

Sametinget har nu fått ett regeringsuppdrag att under perioden 2021 t.o.m 2023 förbättra genomförandet av Sveriges åtagande angående artiklarna 8j och 10c och vara så kallad "fokuspunkt" vilket kan översättas ungefär med att vara sammanhållande. För att klara detta har man kroat arm med CBM som kommer att ansvara för och representera annan kunskapstradition än den samiska. Regeringsuppdraget innefattar traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk relaterade till biologisk mångfald och biologiska resurser hos t.ex. jord- och skogsbrukare, samer, fäbodbrukare, skärgårds-, fjäll- och skogsbönder, skärgårds- och insjöfiskare, jägare och hemslöjdare i hela Sverige.

Programrådet

Programrådet syftar till att vara rådgivande vid genomförandet av uppdraget. Deltagare i programrådet representerar både myndigheter och organisationer och ska vara en länk mellan programrådet och ens organisation / myndighet. Målet och syftet är att öka kunskapen om Sveriges åtaganden gällande artikel 8j och 10c samt Aichi-mål 18. Att förankra och utveckla långsiktig implementering av artiklarna hos respektive organisation / myndighet. Att vara rådgivande för genomförandet av uppdraget. Att vara informationskanal

till och från sin organisation / myndighet och vara forum för dialog mellan olika målgrupper d.v.s. myndigheter, intresseorganisationer med flera.

Representation i programrådet

Det var cirka 40 deltagare med på detta första möte där det förutom styrelsen för uppdraget (sammanlagt 6 personer från Sametinget samt CBM) även fanns representanter för myndigheter, länsstyrelser, kommuner och regioner, organisationer, museer och universitet / utbildningar. Trist och till mångas besvikelse hade varken HaV eller Jordbruksverket med någon representant, de sa att det berodde på sjukdom men det gav en dålig signal eftersom de är viktiga parter när det gäller gemensam kommunikation. Endast två länsstyrelser fanns med, från Norrbottens län och från Jämtlands län. För att få det helhetsgrepp som ju detta programråd ska ha så var vi många som saknade representation från länsstyrelser även från andra delar än enbart län med intresse för samernas frågor.

Program vid första mötet

Eftersom detta är ett nybildat programråd där även kunskaperna om själva ämnet varierade hos deltagarna, så ägnades stor del av dagen till att informera om vad konventionen egentligen handlar om och det arbete som hittills gjort i Sverige för att uppfylla åtagandet.

Under eftermiddagen genomfördes grupparbeten för att prata igenom fyra frågor:

- * Vad gör vår organisation / myndighet idag som kan relateras till traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk?
- * Vilka behov ser vi inom den egna sektorn (myndighet eller organisation) som kan kopplas till Sveriges åtaganden och genomförande av artiklarna 8j och 10c?
- * Vilka insatser behövs för att möta behoven?
- * Vilken roll kan fokuspunktsuppdraget ha?

Gruppindelningen gjordes så att personer som hörde till samma område till exempel myndighet hamnade i samma grupp. Jag var som representant för SRF placerad i gruppen "brukare" och blev också ombedd att föra anteckningar för gruppen. Jag skickar med dem som en separat bilaga. I denna grupp fanns personer med flera paralleller till SRF:s intresseområden, t.ex. representanter för både småskaligt fiske och jordbruk så det var mycket "matnyttiga" diskussioner och goda kontakter för möjlighet till fortsatta samarbeten.

Fortsättningen

Bland deltagarna fanns både de som var mycket positiva och inspirerade efter dagen, men också de kände sig ganska uppgivna eftersom man känner att det är så väldigt svårt att få speciellt myndigheter att förändra sitt beteende. Att faktiskt inkludera traditionell kunskap i sitt arbete, att se att den är minst lika viktig som den som forskare och "skolad" personal på myndigheter tillför. Det fanns en enighet om att kravet måste in i myndigheters regleringsbrev för att det ska kunna ske någon verklig förändring. Att det ska vara en tydligt krav att man måste inkludera gräsrotterna och sjögräset inför olika typer av beslut som berör all sorts biologisk mångfald, dess bevarande, nyttjande, resursfördelning med mera. Nästa möte planeras ske 15 juni 2022

Antecknat av Anna-Karin Utbult Almkvist

Missjö, mars 2022